Народна банка на Република Македонија
Дирекција за статистика

Скопје, 28 септември 2018 година

Соопштение за печат

Позначајни промени кај надворешниот долг, надворешните побарувања и меѓународната инвестициска позиција: втор квартал 2018 година

Во текот на вториот квартал на 2018 година **нето надворешниот долг** е намален за 81 милион евра, во услови на поинтензивно зголемување на бруто надворешните побарувања во однос на зголемувањето на бруто надворешниот долг. како резултат на тоа, нето надворешниот долг на 30.6.2018 година изнесува 2.995 милиони евра (28,4% од проектираниот БДП за оваа година).

На 30 јуни 2018 година **бруто надворешниот долг** на Република Македонија изнесува 8.433 милиони евра или 80% од проектираниот БДП, при квартално зголемување на обврските од 164 милиони евра (или 2%), додека **бруто надворешните побарувања** изнесуваат 5.438 милиони евра (51,6% од проектираниот БДП) и бележат квартално зголемување за 245 милиони евра (или 20,4%).

Негативната **нето меѓународна инвестициска позиција[1],** на крајот на јуни 2018 година, изнесува 6.071 милиони евра или 57,6% од проектираниот БДП за 2018 година. И натаму, најголем дел (81,8%) од овој износ се нето-обврски врз основа на директни инвестиции, од кои 72% се врз основа на сопственички капитал. Споредено со претходниот квартал, нето негативната меѓународна позиција е намалена за 49 милиони евра.

Надворешна задолженост и меѓународна инвестициска позиција на Република Македонија

	31.12.2017		31.03.2018		30.06.2018		квартална промена			промена во однос на крај на претходна година		
	мил. евра	% БДП	мил. евра	% БДП	мил. евра	% БДП	мил. евра	%	п.п.	мил. евра	%	п.п.
Бруто надворешен долг	**7,372.5**	**73.2**	**8,268.4**	**78.5**	**8,432.9**	**80.0**	**164.5**	**2.0**	**1.6**	**1,060.4**	**14.4**	**6.8**
Бруто надворешен долг без репо	***7,372.5***	***73.2***	***7,976.3***	***75.7***	***8,140.0***	***77.2***	**163.7**	**2.1**	**1.6**	**767.5**	**10.4**	**4.0**
Долгорочен долг	5,607.2	55.7	5,981.5	56.8	6,064.0	57.5	82.5	1.4	**0.8**	456.8	8.1	**1.8**
Краткорочен долг	1,765.2	17.5	2,286.9	21.7	2,368.8	22.5	81.9	3.6	**0.8**	603.6	34.2	**4.9**
Јавен долг	3,461.8	34.4	4,053.1	38.5	4,077.9	38.7	24.8	0.6	**0.2**	616.1	17.8	**4.3**
Приватен долг	3,910.7	38.9	4,215.3	40.0	4,355.0	41.3	139.7	3.3	**1.3**	444.3	11.4	**2.5**
Бруто надворешни побарувања	**4,517.8**	**44.9**	**5,192.4**	**49.3**	**5,437.8**	**51.6**	**245.4**	**4.7**	**2.3**	**920.0**	**20.4**	**6.7**
Бруто надворешни побарувања без обратни репо	***4,517.8***	***44.9***	***4,901.2***	***46.5***	***5,146.5***	***48.8***	**245.3**	**5.0**	**2.3**	**628.7**	**13.9**	**4.0**
Нето надворешен долг	**2,854.7**	**28.36**	**3,076.0**	**29.2**	**2,995.1**	**28.4**	**-81.0**	**-2.6**	**-0.8**	**140.4**	**4.9**	**0.1**
МИП, нето	**-5,822.5**	**-57.8**	**-6,119.9**	**-58.1**	**-6,070.7**	**-57.6**	**49.2**	**-0.8**	**0.5**	**-248.2**	**4.3**	**0.2**

*/Податокот за бруто домашниот производ (БДП) за 2017 година е проценет (извор: Соопштение „Бруто домашен производ на Република на Македонија" од 6.9.2018 година). Податокот за 2018 година е проекција на НБРМ.

Извор: НБРМ, ДЗС.

---

[1] Меѓународната инвестициска позиција (МИП) претставува статистички извештај којшто ги прикажува состојбите на надворешните финансиски средства и финансиски обврски на Република Македонија на определен датум, т.е. побарувањата од и обврските кон нерезиденти врз основа на финансиски инструменти. Притоа, негативната нето меѓународна инвестициска позиција значи дека финансиските обврски ги надминуваат финансиските побарувања од нерезидентите.

Бруто надворешен долг

Бруто надворешниот долг изнесува 8.433 милиони евра на крајот на вториот квартал од 2018 година и во споредба со претходниот квартал се зголеми за 164 милиони евра. Кварталниот раст во поголем дел е резултат на зголемувањето на приватниот долг (140 милиони евра), при помал раст и на јавниот долг (25 милиони евра). Притоа, растот на приватниот надворешен долг главно произлегува од зголемените обврски на капитално поврзаните субјекти (за 93 милиони евра) и небанкарскиот приватен сектор (за 45 милиони евра), додека растот на јавниот долг главно се должи на јавните претпријатија и јавните банки (за 28 милиони евра), при намалени обврски на секторот „држава” (за 6 милиони евра).

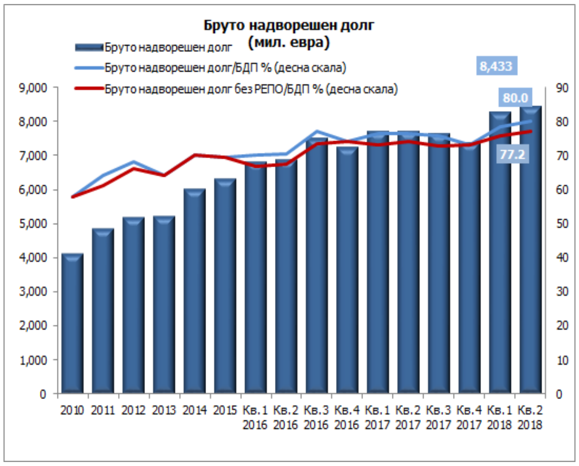

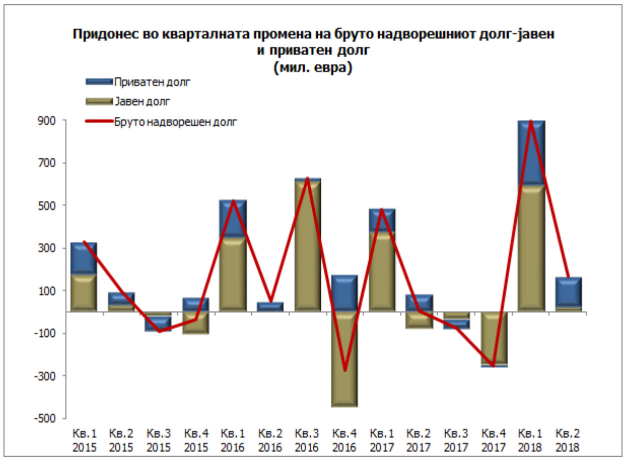

Извор: НБРМ.

Во однос на крајот на 2017 година, бруто надворешниот долг на крајот на јуни 2018 година е повисок за 1.060 милиони евра. Притоа, во првата половина од 2018 година, долгот врз основа на специфичните активности за управување со девизните резерви на централната банка[2] е зголемен за 293 милиони евра. Доколку се исклучи нивниот ефект, бруто надворешниот долг од почетокот на годината е зголемен за 768 милиони евра, во услови на раст и на приватниот и на јавниот бруто надворешен долг (за 444 и 323 милиони евра, соодветно). Растот на приватниот долг во првата половина од годината се објаснува со зголемените обврски на капитално поврзаните субјекти (за 293 милиони евра) и небанкарскиот приватен сектор (за 149 милиони евра), додека растот на јавниот долг произлегува од зголемените обврски на секторот „држава” (за 309 милиони евра).

---

[2] Се однесува на репо активности на НБРМ. При склучувањето на репо-трансакциите се создаваат обврски (класифицирани под категоријата „заеми“) коишто придонесуваат за зголемување на нивото на бруто-долгот. Истовремено, при склучувањето обратни репо-договори, настанатите побарувања придонесуваат за зголемување на бруто-побарувањата. НБРМ врши истовремено врзано склучување репо и обратни репо-договори, во речиси идентични износи. Гледано во целина, бидејќи се склучуваат истовремено, на нето-основа овие трансакции имаат неутрален ефект, односно се јавуваат во речиси идентичен износ и на страната на обврските и на страната на побарувањата, поради што не се одразуваат на вкупниот нето надворешен долг.

Бруто надворешни побарувања

Бруто надворешните побарувања, на крајот на јуни 2018 година, изнесуваат 5.438 милиони евра и остварија квартално зголемување од 245 милиони евра, кое произлегува од зголемените приватни и јавни побарувања (за 180 милиони евра и 66 милиони евра, соодветно).

Во споредба со крајот на 2017 година, бруто надворешните побарувања се повисоки за 920 милиони евра. Без ефектот од специфичните активности за управување со девизните резерви на централната банка[3], бруто надворешните побарувања се зголемени за 629 милиони евра, со речиси еднаков придонес кон растот на приватните и на јавните надворешни побарувања (321 и 308 милиони евра). Растот на приватните побарувања главно се објаснува со зголемените побарувања на небанкарскиот приватен сектор (за 156 милиони евра) и на капитално поврзаните субјекти (за 124 милиони евра), додека растот на јавните побарувања е сконцентриран кај централната банка (за 308 милиони евра).

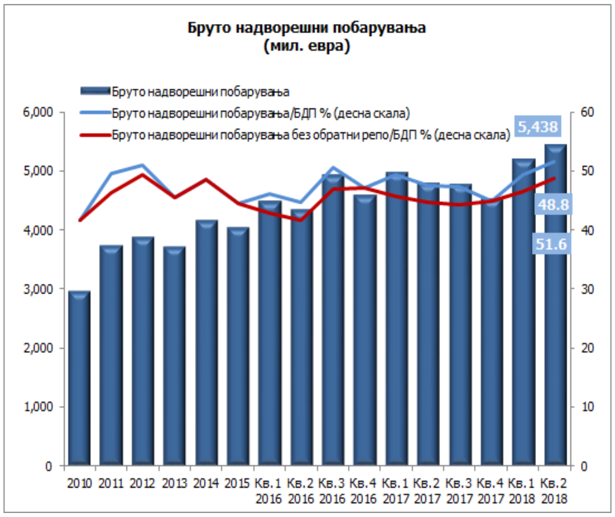

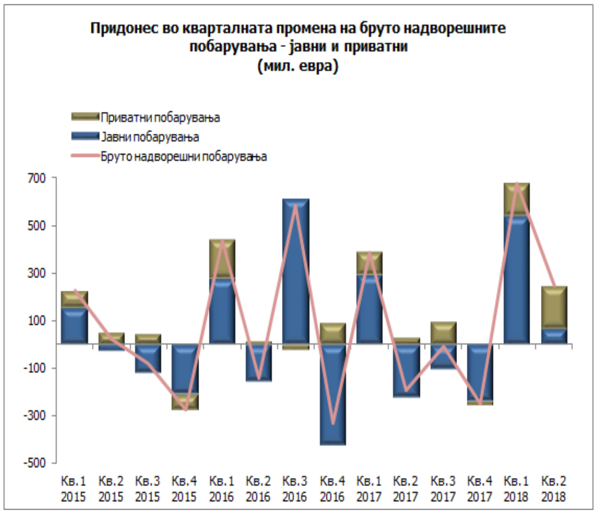

Извор: НБРМ.

Нето надворешен долг

Во услови на поинтензивно квартално зголемување на бруто надворешните побарувања, во однос на зголемувањето на бруто надворешниот долг, нето надворешниот долг во текот на вториот квартал од 2018 година е намален за 81 милион евра (2,6%) и на крајот на јуни

[3] Се однесува на репо активности на НБРМ. При склучувањето на репо-трансакциите се создаваат обврски (класифицирани под категоријата „заеми") коишто придонесуваат за зголемување на нивото на бруто-долгот. Истовремено, при склучувањето обратни репо-договори, настанатите побарувања придонесуваат за зголемување на бруто-побарувањата. НБРМ врши истовремено врзано склучување репо и обратни репо-договори, во речиси идентични износи. Гледано во целина, бидејќи се склучуваат истовремено, на нето-основа овие трансакции имаат неутрален ефект, односно се јавуваат во речиси идентичен износ и на страната на обврските и на страната на побарувањата, поради што не се одразуваат на вкупниот нето надворешен долг.

2018 година изнесува 2.995 милион евра (28,4% од БДП). Притоа, истовремено е намален и јавниот и приватниот нето долг (за 41 и 40 милиони евра, соодветно).

Во однос на крајот на 2017 година, нето надворешниот долг е зголемен за 140 милиони евра (4,9%), при поголемо зголемување на нето приватниот долг (за 123 милиони евра), кој и натаму го задржува доминантното учество во вкупниот нето-долг (53,9%).

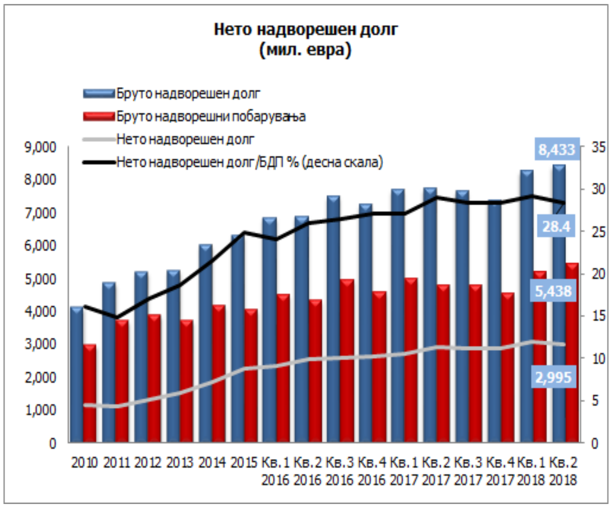

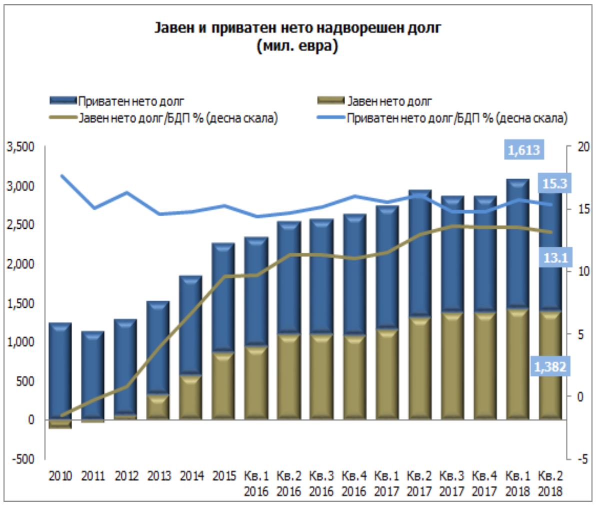

Извор: НБРМ.

Меѓународна инвестициска позиција, нето

Во текот на вториот квартал од 2018 година, негативната нето меѓународна инвестициска позиција (МИП) е намалена за 49 милиони евра и изнесува 6.071 милиони евра (или 57,6% од проектираниот БДП за 2018 година).

Квартолното намалување на негативната МИП, нето, во најголем дел произлегува од поголемото зголемување на средствата (за 273 милиони евра), наспроти зголемувањето на обврските (за 223 милиони евра). Од аспект на инструментите, намалувањето на негативната нето МИП се објаснува со намалените нето-обврски врз основа на должнички инструменти (за 81 милион евра), додека нето-обврските врз основа на сопственички инструменти бележат раст (за 32 милиона евра). Квартолното зголемување на нето-обврските од сопственички инструменти се должи на растот на нето-обврските кај сопственичкиот капитал од директни инвестиции (61 милион евра), кои делумно се нетирани со зголемените нето-средства врз основа на портфолио-инвестиции (30 милиони евра).

Споредено со крајот на 2017 година, негативната нето МИП бележи збирен раст од 248 милиони евра, во поголем дел како резултат на растот на нето надворешниот долг (за 140 милиони евра), надополнет со растот и на нето-обврските врз основа на сопственички инструменти (за 108 милиони евра). Растот на нето-обврските кај сопственичките инструменти во првата половина од годинава главно произлегува од нето-обврските врз основа на директни инвестиции.

Народна банка на Република Македонија
Дирекција за статистика

Меѓународна инвестициска позиција на Република Македонија

(во милиони евра)

МИП, по инструменти	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Кв.1 2018	Кв.2 2018
Средства	**3,258.4**	**4,113.2**	**4,257.5**	**4,082.5**	**4,634.0**	**4,571.9**	**5,171.3**	**5,157.3**	**5,845.4**	**6,118.0**
Директни инвестиции	333.6	393.6	533.6	617.8	475.6	655.0	811.9	967.6	1,031.9	1,097.2
Портфолио инвестиции	25.9	45.5	63.1	107.7	155.0	212.6	255.2	300.2	310.4	337.2
Финансиски деривати (освен резервите) и опции на вработените за купување акции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Останат сопственички капитал	0.0	0.0	0.0	0.9	0.9	1.0	1.2	2.75	2.70	2.08
Валути и депозити	555.1	588.2	537.0	540.0	623.6	615.4	627.3	635.5	668.8	675.9
Заеми	86.3	320.1	246.4	91.3	98.2	67.1	52.1	56.1	348.6	349.9
Шеми за осигурителни, пензиски и стандардизирани гаранции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Трговски кредити и аванси	543.0	696.9	684.1	730.3	842.7	757.4	809.6	858.8	905.8	1,013.4
Останати сметки за наплата	0.0	0.0	0.0	1.4	1.5	1.7	0.5	0.1	0.1	0.2
Девизни резерви	1,714.5	2,068.9	2,193.3	1,993.0	2,436.5	2,261.8	2,613.4	2,336.3	2,577.1	2,642.2
Обврски	**6,887.9**	**8,079.0**	**8,435.1**	**8,640.8**	**9,183.0**	**9,654.6**	**10,747.3**	**10,979.8**	**11,965.2**	**12,188.6**
Директни инвестиции	3,514.8	3,914.4	4,146.8	4,485.7	4,378.3	4,951.3	5,392.2	5,598.1	5,905.6	6,060.9
Портфолио инвестиции	398.6	324.7	408.3	253.2	776.6	848.8	1,362.2	1,476.3	1,877.8	1,856.3
Финансиски деривати (освен резервите) и опции на вработените за купување акции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Останат сопственички капитал	0.0	0.0	0.0	4.1	4.4	4.3	6.0	2.3	2.3	2.3
Валути и депозити	195.8	134.0	198.7	168.4	157.7	148.5	174.2	195.2	191.8	192.7
Заеми	2,028.5	2,785.9	2,771.8	2,883.1	3,024.4	2,961.7	3,014.7	2,872.0	3,104.5	3,194.6
Шеми за осигурителни, пензиски и стандардизирани гаранции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Трговски кредити и аванси	673.8	841.7	832.8	773.2	763.4	656.7	714.6	757.7	805.8	802.6
Останати сметки за плаќање	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Специјални права на влечење (нето-создавање обврски	76.4	78.3	76.7	73.2	78.2	83.2	83.2	78.2	77.5	79.2

Извор: НБРМ.

Извор: НБРМ.

Ревизии на податоци

Податоците за бруто надворешниот долг и побарувањата во ова соопштение содржат редовни ревизии на податоците за периодот јануари - март 2018 година. Промените кај **бруто надворешниот долг** речиси во целост произлегуваат од подобриот опфат на податоците кај заемите и трговските кредити и аванси. Од аспект на насоката на промените, ревизијата за првиот квартал на 2018 година главно се одразува на намалување на бруто надворешниот долг (за 29 милиони евра), како и на минимално зголемување на бруто надворешните побарувања (за 1 милион евра), што доведе до намалување на нето надворешниот долг (за 30 милиони евра).

Овие промени соодветно се одразија и врз меѓународната инвестициска позиција, нето, кај која дополнително влијание има и годишната ревизија на податоците во екстерните статистики за 2017 година (подетални информации во соопштението за печат: Ревизија на податоците во екстерната статистика за 2016 и 2017 година). Ефектот од овие ревизии на **меѓународната инвестициска позиција, нето**, во првиот квартал е во насока на намалување на негативната МИП за 204 милиони евра.

Придружни информации

Временски серии податоци – годишни и квартални податоци за бруто надворешниот долг и бруто надворешните побарувања:
http://nbrm.mk/ns-newsarticle-podatoci-nd.nspx

Временски серии податоци – годишни и квартални податоци за меѓународната инвестициска позиција:
http://nbrm.mk/ns-newsarticle-podatoci-mip.nspx

Квартални информации за бруто надворешниот долг, бруто надворешните побарувања и меѓународната инвестициска позиција:
http://nbrm.mk/ns-newsarticle-informacii-mip.nspx

Методолошки појаснувања за бруто надворешниот долг и побарувања:
http://nbrm.mk/ns-newsarticle-podatoci-nd.nspx

Методолошки појаснувања за меѓународната инвестициска позиција:
http://nbrm.mk/ns-newsarticle-podatoci-mip.nspx

Следни објавувања: Календар на објавување на податоците:
http://nbrm.mk/kalendar_na_objavuvanje_na_podatoci.nspx

Народна банка на Република Македонија
Дирекција за статистика

Квартален бруто надворешен долг, бруто надворешни побарувања и меѓународна инвестициска позиција: 31 декември 2018 година (референтен пресек заклучно со септември 2018 година).

За новинарски прашања, ве молиме контактирајте со лицата од Кабинетот на гувернерот.

За подетални информации во врска со објавените статистички податоци, побарајте нè на: contact.statistika@nbrm.mk или на телефонскиот број 02 3215 181 локал 103 (или 110/108).